

Sygn. akt V KS 6/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **M. P.**

oskarżonego z art. 212 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 lutego 2021 r.,

skargi wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. akt XVII Ka (...)

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z 20 sierpnia 2020 r. w sprawie II K (...) uniewinnił M. P. od czynu z art. 212 § 1 k.k. rozstrzygając zarazem o kosztach postępowania.

Na skutek apelacji wniesionych od tego wyroku przez oskarżycielkę prywatną i jej pełnomocnika, Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 17 grudnia 2020 r. w sprawie XVII Ka (...) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę M. P. przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P. Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wynika, że zasadne okazały się zarzuty naruszenia prawa procesowego w postaci art. 4, 7 i 410 k.p.k. oraz błędnych ustaleń faktycznych, polegających na przyjęciu, że: oskarżony nie miał zamiaru pomówić pokrzywdzonej J. O., a jedynie przekazywał informacje na jej temat uzyskane od innych osób, dotyczące jej rzekomo nieetycznego zachowania, gdyż pomawiał ją w szerszym zakresie, oskarżony dochował należytej staranności przy weryfikowaniu przekazanych pomówień z treści zarzutu, jak również nie doszło do narażenia pokrzywdzonej na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu w zakresie bankowości. Nadto, Sąd Okręgowy wskazał, że za uchyleniem zaskarżonego wyroku przemawia reguła z art. 454 k.p.k. i wyraził pogląd, że zachowanie oskarżonego należy prawidłowo zakwalifikować z art. 212 § 1 k.k. (s. 3, 4, 10 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego).

Od wskazanego wyroku Sądu Okręgowego w P. wniesiona została skarga przez obrońcę oskarżonego, który zaskarżył ten wyrok w całości i zarzucił obrazę art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w P. z 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, pomimo dojścia do przedawnienia karalności zarzucanego M. P. przestępstwa z dniem 17 maja 2018 r., w sytuacji gdy akt oskarżenia w niniejszej sprawie wpłynął do Sądu I instancji w dniu 18 maja 2018 r.

Z uwagi na tak podniesiony zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, celem uchylenia wyroku Sądu I instancji i umorzenia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 539a § 3 k.p.k., skarga na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji może być skutecznie wniesiona z powodu

naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 k.p.k. Takie określenie podstaw kontroli wyroku uchylającego, wydane przez sąd odwoławczy prowadzi do wniosku, że z punktu widzenia art. 439 k.p.k. podlega on weryfikacji w dwóch aspektach. Po pierwsze, zważywszy na fakt, że w myśl art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. uchylenie orzeczenia może nastąpić m.in. w wypadku wskazanym w art. 439 § 1 k.p.k., skarga na wyrok sądu odwoławczego służy sprawdzeniu, czy sąd ten, uchylając wyrok sądu I instancji prawidłowo zastosował art. 439 § 1 k.p.k. Po drugie zaś, powołanie w art. 539a § 3 k.p.k. wprost uchybień określonych w art. 439 k.p.k., jakimi może być dotknięty wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji, prowadzi do wniosku, że ustawodawca przewidział również sytuację, kiedy uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji nastąpiło pomimo, iż w sprawie zmaterializowała się któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, określonych w art. 439 k.p.k., a sąd odwoławczy przyczyn tych nie stwierdził, pomimo iż miał taki obowiązek, zaś uchylił wyrok z innego powodu, niż przewidziane w tym ostatnim przepisie.

W niniejszej sprawie słusznie skarżący podniósł, iż w stosunku do wyroku sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w P. zachodzi druga z opisanych wyżej okoliczności, tj. Sąd ten uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w P. z 20 sierpnia 2020 r., II KK (...) i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, pomimo iż w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w postaci przedawnienia karalności. Do przedawnienia karalności zarzucanego oskarżonemu M. P. przestępstwa doszło bowiem jeszcze przed wniesieniem aktu oskarżenia do Sądu Rejonowego w P., co oznacza, że uchybieniem rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej dotknięte było postępowanie przeprowadzone przed tym Sądem, jak również wyrok Sądu Okręgowego w P., który pomimo przedawnienia karalności nie uchylił zaskarżonego wyroku i nie umarzył jednocześnie postępowanie, ale uchylił go do ponownego rozpoznania, polecając ponowne wykonanie wszystkich czynności dowodowych w sprawie. Taka decyzja w sposób oczywisty narusza art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., według którego nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy nastąpiło przedawnienie karalności.

Czyn zarzucony M. P. jest czynem z art. 212 § 1 k.k., a więc przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego. Zgodnie zaś z treścią art. 101 § 2 k.k., karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem 3 lat od czasu jego popełnienia. Bezspornie oskarżycielka prywatna dowiedziała się o osobie sprawcy w dniu 17 maja 2017 r., co miało miejsce na rozprawie przeciwko T. Ł. w sprawie II K (...) Sądu Rejonowego w P. W takim stanie rzeczy przedawnienie karalności zarzucanego M.P. przestępstwa miało miejsce w dniu 17 maja 2018 r.

Przeszkodą do przedawnienia karalności zarzucanego oskarżonemu przestępstwa w tym dniu mogło być ewentualne przedłużenie przedawnienia karalności, stosownie do treści art. 102 k.k. Zgodnie z tym przepisem warunkiem przedłużenia przedawnienia karalności jest wszczęcie postępowania w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k., co w realiach niniejszej sprawy oznacza wszczęcie postępowania o czyn zarzucony M. P. do dnia 17 maja 2018 r. Analiza dokumentów niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że do wszczęcia postępowania w tym okresie nie doszło. Akt oskarżenia został wprawdzie sporządzony w dniu 15 maja 2018 r., a nadany w urzędzie pocztowym w dniu 16 maja 2018 r., jednakże wpłynął do Sądu Rejonowego w P. w dniu 18 maja 2018 r., a więc dzień po upływie okresu przedawnienia karalności, o którym mowa w art. 101 § 2 k.k.

Należy podkreślić, że terminy przedawnienia karalności są terminami prawa materialnego, co oznacza że nie można do nich stosować zasad, jakie wynikają z ustawy procesowej, a więc m.in. z art. 124 k.p.k., wiążącego dochowanie terminu także z nadaniem pisma w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej. Wszczęcie postępowania w sprawie z oskarżenia prywatnego (art. 102 k.k.) jest bowiem związane z zawiśnięciem tej sprawy przed sądem, a można mówić o nim najwcześniej, gdy doszło do wpływu sprawy bezpośrednio do sądu. Innym powodem przedłużenia karalności przestępstwa z oskarżenia prywatnego jest złożenie skargi, o której mowa w art. 488 § 1 k.p.k., co w realiach niniejszej sprawy pozostaje bez znaczenia, gdyż skarga taka nie została złożona. Wszczęcie postępowania nie może natomiast być temporalnie związane z czynnościami procesowymi strony poprzedzającymi wpływ

sprawy do sądu, czy też ukierunkowanymi na to, by miał on miejsce. Do takich czynności należy natomiast zaliczyć nadanie prywatnego aktu oskarżenia drogą pocztową na adres właściwego sądu, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Należy zarazem odnotować, iż kwestia tego, kiedy ma miejsce wszczęcie postępowania w sprawie z oskarżenia prywatnego była w przeszłości przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W postanowieniu z 20 października 2016 r., III KK 212/16 Sąd Najwyższy trafnie związał wszczęcie postępowania jurysdykcyjnego w trybie prywatnoskargowym m.in. z wniesieniem bezpośrednio do sądu prywatnego aktu oskarżenia, stwierdzając nadto, że z tym momentem należy wiązać stan zawisłości sprawy. Na fakt wniesienia do sądu aktu oskarżenia w sprawie z oskarżenia prywatnego, jako czynność przerywającą bieg przedawnienia karalności przestępstwa będącego przedmiotem tego aktu, Sąd Najwyższy wskazywał również w uchwałach z: 15 kwietnia 1971 r., VI KZP 79/70, 20 kwietnia 1974 r., VI KZP 55/73, jak również w wyroku z 13 maja 2009 r., II KK 78/09.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie nie doszło do wszczęcia postępowania przeciwko M. P. w terminie określonym w art. 101 § 2 k.k., który upływał w dniu 17 maja 2018 r., gdyż sprawa z aktu oskarżenia skierowanego przeciwko niemu zawisła w Sądzie Rejonowym w P. dzień później, tj. 18 maja 2018 r. Z tego względu nie miał zastosowania art. 102 k.k. W takiej sytuacji obowiązkiem Sądu Rejonowego, wynikającym z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., była odmowa wszczęcia postępowania, zaś na późniejszym jego etapie – umorzenie. Taka decyzja procesowa nie została jednak podjęta.

Sąd Okręgowy w P., w sytuacji rozpoznawania apelacji od wyroku uniewinniającego oskarżonego, gdy uznał za zasadne wniesione od tego wyroku środki odwoławcze na niekorzyść, nie mógł zatem bez naruszenia art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. uchylić tego wyroku celem ponownego rozpoznania sprawy, a jedynym rozwiązaniem w sytuacji, kiedy nie uznał, że wyrok uniewinniający jest słuszny, było w myśl powołanych przepisów uchylenie go i umorzenie postępowania.

W takim stanie rzeczy należało podzielić podniesiony w skardze zarzut, w myśl którego zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w P. dotknięty jest uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., co skutkowało jego uchyleniem i przekazaniem sprawy

temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, przy którym należy uwzględnić powyższe uwagi.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.